

Meneer Willemse, docent Nederlands, in gesprek met Gaby en Laura. Maerlant College. Brielle 2003. Foto: Dirk Kome

School - verliefd, verveeld, verslapen

Een fotografische reis door 150 jaar onderwijs

Door: Redactie DDB

24-04-2023

Cultuur

Het is raar maar waar. In de wereld van goedgevoel is onderwijs een wat ondergeschoven kindje. Het meeste geefgeld gaat jaarlijks naar gezondheid en vervolgens naar kerk en levensbeschouwing. Onderwijs en onderzoek bungelen op de negende plaats, zo blijkt uit het onderzoek *Geven in Nederland* van de Vrije Universiteit in Amsterdam. Een bijzondere expositie met werk van tientallen fotografen maakt duidelijk dat school als ontmoetingsplaats niettemin onmisbaar is voor een gezonde samenleving.

‘School is zo herkenbaar voor iedereen, iedereen heeft er op gezeten’, zegt Dirk Kome. Hij is gastcurator van de tentoonstelling ‘School – verliefd, verveeld, verslapen’, tot 6 augustus te zien in het Fotomuseum Den Haag. Het is volgens de samenstellers een *‘trip down memory lane’* naar ieders eigen schooltijd. De bezoeker (her)beleeft met circa 150 foto’s een doodgewone schooldag, van ’s ochtends vroeg tot de laatste bel.

Te zien is een combinatie van historische foto’s (van o.a. Cas Oorthuys en Eva Besnyö) aangevuld met werk van hedendaagse fotografen (o.a. Ellen Kok en Raimond Wouda). Deze gelukkige combinatie van foto’s levert vele herkenbare situaties op: wegdromen tijdens de les, spelen op het schoolplein, wachten tot je wordt gekozen bij gymnastiek en het moment van de klassenfoto.

Van krijt naar digibord

De foto’s zijn gemaakt op scholen in Nederland, de overzeese gebieden en de voormalige koloniën. Ze tonen een beeld van vooruitgang, emancipatie en veranderende opvattingen over onderwijs. Krijt maakte plaats voor het digibord en het leitje werd vervangen door de laptop. De leerkracht is verplaatst van vóór naar middenin de klas en de leerlingen zijn mondiger geworden. Ze geven de docent vaker weerwoord.

Iedereen is leerling geweest, iedereen herkent het samenzijn op school, de vriendschappen, de ruzies. Veel is hetzelfde gebleven. Wat veranderde is de kleding en de haardracht. Ook zal een leraar een leerling tegenwoordig niet snel meer bij de kin of de kuif pakken. En het stampwerk is passé. Of zoals de historicus Huizinga eens schreef: ‘onderwijs maakt onder-wijs.’ Hij doelde op de belemmerende werking van onverwerkte kennis voor het oordeelsvermogen.

Speciale aandacht trekt een selectie foto’s van rond 1900 alsook een serie foto’s geschoten buiten Nederland. Zo is er een groepje kinderen spelend op het schoolplein vastgelegd in 1890 door Jacob Olie (1834 – 1905). Ook te zien: het uitdelen van voedsel op een school in Den Haag; een lange rij met kinderen voor school in Kladar (Nieuw-Guinea) en een Rooms-Katholieke missieschool in Paramaribo (Suriname).

Sleutelen aan auto's

Eveneens prominent vertegenwoordigd zijn foto’s van beroepsonderwijs. Gastcurator Kome: ‘We moeten niet meer spreken in termen van lagere en hogere onderwijsniveaus. Iedereen heeft zijn eigen talent en verdient daarvoor maatschappelijke waardering.’ Vandaar ook foto’s van de lts waar jongeren sleutelen aan auto’s of een opleiding in landbouw volgen. Met deze foto’s hintten de samenstellers van de expositie op de tekorten in de praktische beroepen.

Dirk Kome (Rockanje, 1976) studeerde fotografie aan de Gerrit Rietveld Academie en de Rijksakademie in Amsterdam. Hij kwam op het spoor van fotografie tijdens bezoeken zijn grootouders bij wie hij fotoalbums en dia’s aantrof. Op de lagere school had hij zijn eerste fototoestel. Tot de vakgenoten die Kome bewondert behoren de Fransman Jacques Henri Lartigue (1894 – 1986) en de Amerikaanse straatfotograaf Garry Winogrand (1928 – 1984).

Meer informatie: www.fotomuseumdenhaag.nl

